

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

10 Ф У Р У

«Եւրոպական Տագնապի մասին թղթապատճեններ» խորագրով խորհրդարանական Սպիտակ Տետրակ մը չափոսանք բացորոշ կերպիւ կը պատմէր խաղաղութեան պաշտպանման համար թափուած քանքերու միասիւս պատմութիւնը՝ Յուլիս 26ին, Սրբ Էտալըտ կրէ՝ Գերմանիոյ, Խոսիոյ ու Ֆրանսայի առաջարկեց որ Լոնտոնի իրենց ներկայացուցիչներուն սրտօնեն իր հետ ժողով մը գումարելու անմիջապէս, ելք մը խորհելու համար մի ճոռոտութեանց առաջարկ տնկելու համար»։ Միայն Գերմանիոյ պատեհայն ուսմանը կը աս հիմով, իրայ թէ «այսպիսի ժողով մը չէր կրնար գործադրելի ըլլալ»։ Գերման, Արտաքին Գործոց Նախարար Յոէ Եակօ, բազում առարկութիւններ ու

«Ան ըսաւ որ, եթէ Աւստրիա Ռուս-

«Թէ՛ Եւրոպայի խաղաղութիւնը կա-
րելի ըլլայ չի խանգարել և ներկայ տագ-
նաւոր ապահովութեամբ անցնել, իմ թուե-
ջանքս պիտի ըլլայ նոր կարգադրութեան
մը ձեռնարկելի, որուն Գերմանիայ կրնայ
մասնակցել և ապահով ըլլալ թէ՛ ո՛ր և
թէ՛ չմասնակցել և կամ յարձակողական քա-

Յօդ. 7.— Կառավարական, գանձուհի
պատկանող $\frac{0}{100}$ 5 տոկոսով մուրհակներ,
որոնց պայմանաժամը նոյ. 20ին կը լրա-

Նար, նմանապէս վերոյիշեալ պայմաններու համաձայն պէտք է գործողութեան ներթափանցել:

ՏԵՖԹԵՐՏԱՐ
ՄԵԶՄԵՏ ԹԵԼԵԳՐԱԳՐԱԿ

ՕՍՄ. ԶԻՆՈՒՑ ՅԱԶՈՒՈՒԹԵԱՆ Հ Ա Մ Ա Ր

Շարժութ օր մասնաւոր պատուիրակութիւն մը կառավարական բոլոր պաշտօնատեղերը պատկերով ի պաշտօնէ հրաւիրած էին, կառ. պաշտօնականները ներկայ գտնուելու Գաւառի Գաւառական Կոնսուլատին, ուր պիտի կատարուէր օսմ. զօրաց զինուորային ծառայութեան համար բարեմաղթութիւն, նախագահութեամբ Գեր. Տ. Յակոբ Ս. Եպսկ. Աշոտի:

Հետեւեալ առաւել կերպէ, ժամը ճիշդ 9 30ին (ը. ե.) հրաւիրեալները մտան Ս. Ածածնայ. տաճարէն ներս, և կարգադիր մասնախումբի անդամը կողմէ առաջնորդուեցան դասի մէջ իրենց յատկացուած աթոռներուն վրայ. կառավարական բարձրաստիճան պաշտօնականներու ներկայութեան պատարագեց նորոնձայ Տ. Յարութիւն քննչ. ներկայներուն մէջ կային ի մէջ ալ զՎսեմ տեղակալը Հայտար պէյ, Միւլթի և Հաքիմ էֆէնները. թաղապետութեան անդամները, ընդհ. Գաւառագլուխեան տնօրէնը, տեղւոյս հաղարկագործը, ոստիկան զօրաց հրամանատարները. պաշտօնականներ երեւելիներ, երկսեռ ազգայինք և այլն:

Ս. Գաւառագլուխեան յետոյ Գեր. Տ. Յակոբ Ս. Եպսկ Աշոտ եկեղեցւոյ մէջ խօսք արեւելով, կուռ ոտով, և իրեն յատուկ պերճախօսութեամբ մը զօրեց ու պանծացուց Օսմ. քաջարի բանակին բարեմաղթութիւնները, և մաղթանքներով վերջացուց իր քարոզը, որ ներկայներուն վրայ լաւ տպաւորութիւն թողուց:

Եկեղեցւոյ աւարտումէն յետոյ դպրոցի երգեցիկ խումբին առաջնորդութեամբ հիւրերը հրաւիրուեցան վարժարան, որ այս առթիւ շքեղօրէն պնդադարձուած էր. դպրարանով, գոյնզգոյն գորգեր և անհամար դրօշակներով, ճակատը զետեղուած էր մեր ամենուս սիրելի հօր՝ Վեհ. Սուլթանի լուսատիպ պատկերն, անդուսի վրայ սեղանքով ասեղնագործուած և մասնաւորապէս ոսկեզօծ շրջանակի մը մէջ առնուած «Բատիշանըմ չօգ Եաշա» վերատառութեամբ, և թափնապսակներով պարուրուած: Ազգ. երկսեռ վարժարանաց մեղուական հոգաբարձութեան անդամաց ջանքերը, հանդէսին փայլը աւելցնելու համար. արդարեւ քննադատելի էր:

Տեղւոյս Ազգ. վարժարանի սեւուցիչ Դէրքէ էֆ. Շիրինեան գեղեցիկ թրքերէնով մը բանաստեղծեց:

«Հայերը, ըսաւ, որպէս այս մեծ ընտանիքի հարազատ զաւակները, դարերու ընթացքին մէջ միշտ ապացոյցներով հաստատած են, Օսմ. Գահուն ու հայրենիքին նկատմամբ իրենց ունեցած անխառն հաւատարմութիւնը:

«Ահաւասիկ այսօրուան հանդէսը որ կը սարքուի, հայուն սրտաբուխ մաղթանքներով, կրկին խօսունք գրաւականներ կրնայ համարուի այդ զգացումներուն, այս երկրի ապագան, բազմացուցիչ տարրերու համեմատելի կենցաղին մէջ կը կայանայ, քանի անոնք, անցեալի տխուր պատահարները մոռնալով ամրապնդուին, և վաթանի պաշտպանութեան համար նոր

ուխտ նոր դաշինք կնքեն, նոյնքան և աւելի սատարած կ'ըլլան մեծ գործի յաջողութեան. հայրենիքի պաշտպանութեան, Ահա՛, նորէն հայր ամէն տեղ և ամէն երկրի մէջ ձեռք կ'երկնցնէ իր խաղաղ հայրենակցին, ո՛չ միայն խօսքով այլ և գործով օգնելու անոր և առևտրական գործառնութիւններու մէջ, և քաղաքական ասպարէզին մէջ, և՛ պատուոյ դաստիարակութեամբ, միշտ անբաժան այս նուիրական դրօշակի հովանաւորութենէն օր այժմ կը ծածանի մեր գլխուն վերեւ, շատ բաներ կը պարտէք անոր, այս դրօշակը իր գոյնը ստացած է նահատակներու կարմիր արիւնէն, արդ պէտք է այդ արիւններու յիշատակը յաւերժացնելու միտինք, համազօրակցութեամբ մինչև երկրի բարձրագոյն համար մեր ազգային հպարտութեան խորհրդանշանը»:

Պ. բանախօսը իր խօսքերը վերջացուց բարեմաղթութիւններով, որոնք ծափահարութիւններով ողջունուեցան: Վեհ. տեղակալը մեկնելու պահուն, յանուն կառավարութեան յանուն զինուորական իշխանութիւններու շնորհակալութիւններ յայտնեց Գեր. Տ. Յակոբ Ս. Եպսկ. Աշոտի:

Գաւառագլուխ ԳԱՐԻԻԷԼ ԳԱՐԻԻԷԼԵԱՆ

Քաղ. Վերջին Լուրեր

Պօլսէն կը հեռագրեն թէ Երկուշաբթի օր տեղի ունեցած է Երեսփոխանական Ժողովի բացումը: Արարողութիւնը բոթօթօրէ գծած ծրագրին համապատասխան եղած են: Ն. Կայսեր Վեհափառ Սուլթանը մեծ սրահին մէջ մի քանի վայրկեան հանգչաւ յետոյ իրեն յատկացուած օթեակին մէջ բազմած է: Միևնոյն օթեակին մէջ բազմած են նաև Ն. Վսեմ. Գահաճառանգ իշխան Սուսուք իզգէտ տին էֆէնտին և Կայսերական իշխաններ, ինտիլը, իշխան Ապպաս փաշա և Կայսեր թիկնապահ մարաշխան Զոհրէ Կոլը փաշա: Մեծն Եպարքուր կարգադրած է զհաճառը: Գահաճառը կը խօսի սկիզբները, ներկայ պատերազմի մասին և ահա յայտարարուելուն պատճառները կը թուէ: Ռուսները Սև Մոլու մէջ կարճակումը և Անգլիոյ ու Ֆրանսիայի կողմէն զօրախումբերու և ուստիսի ուղարկումը իրական պատճառները եղած են ներկայ պատերազմին: Յետոյ գահաճառը վեր կը հանէ ազգին բացարձակ անձնազոհութիւնը որ յայտնուած է անոր ապօրինակ ջանքերով ու աշխատութիւններով: Կը յօսուցուի թէ Ազգային Ժողովը միւլթիւթեամբ և համակերպութեամբ պիտի քննէ սահմանադրական օրէնքի ճշգրտմանը: Երկուշաբթի կարեւոր պիտի ըլլայ հաւասարակշռութիւն հաստատել զանազան իշխանութեանց միջև: Նաև պէտք է նոր կատարուել թէ խորհրդարանը արտասովոր վարկեր պիտի բուժարկէ, որոնք կրնան իրմէ պահանջուիլ, պատերազմական ծախքերը հոգալու համար: Գահաճառը կը շարունակէ ըսելով. «Յետևով լմ բանակին և տորմիդին աշխատել յաղթանակներուն վրայ ես իմ կայսրութեան համար փառքով ու երջանկութեամբ լի ապագայ մը կը գուշակեմ»: Գահաճառը կը վերջապէս ինչպէս կ'ըլլի քաղաքական պիտի ըլլուի, և յայտարարելով թէ Թուրքիոյ և բոլոր չէզոք պետութեանց միջև յարաբերութիւնք խիստ անկեղծ ու բարեկամական են, ամենէն աւելի Պօլս. կարիոյ հետ: Գահաճառին ընթերցումէն

յետոյ ժողովը սկսած է դիւաններու ընտրութեան: Նախընթաց ժամանակամիջոցի նախագահը փոխ Նախագահն ու քարտուղարները վերընտրուած են: Նախագահն է Կայսր պէյ, թեմ բարձրաւարով կարեւոր ատենախօսութիւն մը կատարած է: Վերահանած է պատերազմի կարևորութիւնը, ըսելով թէ կը մղուի ազգին գոյութեան ու կենսութեան համար և յանձնարարած է մինչև վերջ պայքարիլ, գերման զինակիցներու գործակցութեամբ, զօրաւոր ու տոկուն թշնամիին դէմ: Խորհրդարանը յետոյ զբաղած է լրդ և 43 յօդուածներով որոնց բարեփոխումը խնդրուած էր: Բիւթաթ պէյ ի նորոյ կայսերական իրաւունքով, Մերակոյտի նախագահ անուանուած է:

* Վօլֆայտայ օր զեկուցանէ թէ Ֆրանսական զօրախումբեր յարձակում մը գործած են Գերմանացւոյ դէմ Սէն-Միհէլի և Բոն-ա-Մարտի միջև, ի Լօրէն: Վօլֆ կ'ըսէ թէ այս յարձակումը ետևիւ լաւ է, 600 Ֆրանսացի զօրի բռնուած են:

* Բարիզէ կը հեռագրեն թէ, Ֆրանսահանրապետութեան արտաքին գործօց նախարար Մ. Տէլլապէ ի մօտոյ, ազգին ներկայացուցիչներուն առջև խօսելով իր և Ֆրանսիայի յարաբերութեանց մասին յայտարարութիւններ պիտի ընէ:

* «Թանին», Երեսփոխանական Ժողովի բացման առթիւ յոռուած մը կը հրատարակէ այսօր, որուն մէջ վեր կը հանէ խորհրդարանի վերաբացման կարևորութիւնը:

* Զօրավար Զոհրէ Կոլը փաշա Վեհ. Ֆրայէ Բընէֆի խմբագրին յայտարարած է թէ, ներկայ պատերազմի մէջ է որ Թուրքիա պիտի ապացուցանէ իր լաւագոյն կարողութիւնները: Զոհրէ Կոլը փաշա, աւելցուցած է թէ, որքան որ կրցած է հակադէմ Սօֆիոյ մէջ իր անցուցած միջոցին, Պօլսի բերքը չպիտի բարեփոխէ իր ազգային ազգականութիւնը:

* Հոռմէ կը հեռագրեն թէ «Թրիպոլի» Ատլանտեանց մէջ գերման յածանաւերու կորստեան մասին խօսելով, կը յայտարարէ թէ գերման զինուոր տորմիդ աւիատիպ կը մնայ և կարող է ունենալ կորուստ:

* Աւստրիական կառավարութեան պաշտօնական մէկ զեկուցող, Կալիցիոյ մէջ աւստրիական բանակներու մէկ նոր յառաջացումը կը պատմէ: Ռուսներ Լիմանօ վախ մօտ յաղթուելով ընկրած են: Կալիցիոյ ռազմադաշտին միւս ճակտին վրայ, ռուսներ յաջողական յարձակումներ փորձած են որոնք ետ մղուած են սակայն: Աւստր. բանակը վերադարձած է Վէրսանիէ, Կրիմօֆը, Կալիցը և Զմիկ-քոթը: Բարձրագոյններու մէջ զէպի արևելք, Ռուսները յարձակողական կը շարունակուի առանց ունենալ յառաջացման: Հիւսիսային Բուդապէս մէջ, կացութիւնը անփոփոխ կը մնայ: Աւստր. իացւոց յարձակումները, Լօվիցի հիւսիսային կողմի ռուսներու զինքներուն դէմ կը շարունակուին:

* Լոնտոնէ կը հեռագրեն թէ «Թայմ» այսօր, Բուդապէս ռուս և գերման մեծ ճակատամարտին նկարագրութիւնը կը հրատարակէ: Լօյի և Բուդապէս միջև զօրաբանակներ սակաւաւոր կ'ուր մղած են իրարու դէմ, սառույցի տարածութեանց վրայ Պատերազմիկներուն թիւը այնքան մեծ եղած է որ սառույցն անոնց ծանրութեան ներքեւ ճաքած է:

Սալայն և այնպէս խոր մտնեան մը մէջ ընկղմուած էր և իր քայլերը կ'ուղղէր դէպի լոյսի աղօթքը մը գոր կը նշմարէր իրմէ քան քայլի չափ հեռու՝ նրբանցքին մէջ... Երբ լոյսի այդ ցոլիկն հասաւ, նշմարեց որ այդ աղօթքը կողմը Թաւրեայ կրկնակ վարագոյրի մը կիսախուր բացուածքէն՝ Բարտեան իր անխաղաղ սահեցող այդ ընտանեացին ներս և տեսաւ ընդարձակ և տեղ տեղ զրուած աշտանակներով լուսաւորուած սրահ մը:

Անմիջապէս ճանաչաւ այս սրահը... Սիւնազարդ սրահին սենեակն էր այս՝ արձաններով, ոսկի ջուհարաններով զարդարուած... զանաւ սրահը... —Գահաճառն զգնապետի, մուսու Քարտեանի զուգը շարժելով հեզակական տարօրինակ զգացումով մը որուն մէջ գրեթէ կարեկցութիւն կար հանդէպ այն կնոջ որ ուզած էր սպաննել տղը զինք՝ անոր կենսը ազատելէ երկու երեք ժամ ետքը... Որովհետեւ Ֆաուստայէն զատ ուրիշ ո՞վ կրնար իմաց տուած ըլլալ Կիլիկիոյ:

Բարտեան կը պատրաստուէր հեռանալ և շարունակել իր արշաւանքը, իւրովի ըսելով որ եթէ

* Հոռմէ կը հեռագրեն. «Թորիէթ տիթալիա» այսօր կը յայտարարէ թէ տեղահազորածակցութիւն գոյութիւն մը կ'ունենի Եգիպտոսի մէջ Անգլիոյ և Իտալիոյ միջև: Միևնոյն թերթը կը հաստատէ թէ այս երկու պետութեանց միջև բանակցութիւններ տեղի ունեցած են Տրիպոլի մէջ անգործութիւնը ապահովելու համար:

Տէր և Տիկին Նազարէթ Փանոսեան, Տիար Նազարոս Փանոսեան և Կարմրիկեան, Փանոսեան, Քէլիչեան ընտանիքները իրենց շնորհակալութիւնները կ'այտնեն ամեն անոնց՝ որք հաճեցան ներկայ զըտնուիլ:

Տիկին ԱՐՄԵՆՈՒԷԻ Ղ. ՓԱՆՈՍԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան զառնակցիկ ճանաչէսին և իրենց վշտակցութիւնները յայտնեցին այս տխուր և ցաւալի մահուն առթիւ:

ՀԵՌԱԳԻՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ. Դեկ. 15. — Պարսիցօժիտի մէջ հրատարակուող «Տիար» թերթը կը ծանուցանէ թէ բացարձակ խաղաղութիւն կը տրիէ Մարաքի սպահնական հողամասերուն մէջ: Բապիլոններ այս միջոցի պաշարած են Ֆրանսական հողամասերը Մարաքիներու օգնելու համար ընդդէմ Ֆրանսացւոց: Մարաքի Ֆրանսական գաղթական բանակը Ֆեզի մէջ ամբարացած է, բայց Մարաքիներ թիւով 20000 քաղաքը պաշարած են: Միևնոյն տեղեկութեանց համաձայն, Ֆրանսացիք ստիպուած են կ'ըսուի, Ֆեզը պարպելու: ՅՈՅՆ. — «Տէվիթի» թերթը չափազանցաւ կը նկատէ «Թան»ի տուած այս թիւը և կը գրէ թէ ռուսներու կորուստները 817000 հոգի եղած են: Այս կորուստներուն կէսը հրետանիի զօրաբանակներու կը պատկանին:

ՆՈՅՆ. — Թուրքիոյ մէջ Յանքաւր-Թուրքի ցեղերը, մասնակցած են նաև սուրբ պատերազմին և այս պատճառաւ կասեցուցած են իրենց տրամադրութիւնները:

ՆՈՅՆ. — Ապտուլահ Բատիր Էմիրը իր բանակով գրուած է Ֆեզը և հոն հաստատուած:

ՆՈՅՆ. — Պուտարէի մէջ կը ծանուցանեն թէ, այս քաղաքին քաղաքապետական ժողովոյ անդամներն Մ. Հալապ քաղաքապետարանի առաջին նստին մէջ պիտի առաջարկէ, Պուտարէի մէջ մղուելի մը շինութիւնը:

ՏԻ ԿՐԵՇԱՄ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՅՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ԼՈՆՏՈՆ
ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ 1848-ին
Պատրաստ 1910 Դեկտ. 31ին
Օսմ. ոսկի 11,512,611
Առատածեղն սլաքամներ, չափաւոր բուսմներ:

Ամեն տեսակ տեղեկութեանց համար գրիմ
Ս. ՈՒԹՉՈԼ ԵՒ ԸՆԿ
ԸՆԳՁ. ՏԵՐԿԱՅԵՐԵՐԻՆԻ ԼՅԱՐՔԻ
ԿԱՍԱԿԱՆԻՐԵԱՆ

մինչև մուտքի դուռը հասնելու միջոցը գտնէր՝ առանց մէկու մը հանդիպելու... դիւրաւ պիտի գտնէր զայն ըստով միջոցը, ուստի առաջին քայլը առնելու վրայ էր՝ երբ կեցած տեղը գտնուած մնայ... Իրեն այնպէս կը թուէր թէ ոտքի Թեթի ձայն մը լսած էր:

Այս աղմուկը զանաւ մեծ սրահէն կուգար: Բարտեան իր աչքը դրու վարագոյրներուն ճեղքին վրայ և նշմարեց տեսակ մը սպիտակագոյն ուրուական որ կը բալէր, կամ աւելի ճիշդ՝ կը սահէր վեհաշուք քայլերով...

—Ֆաուստայ, միջոցը տապալելու
Արդարեւ Ֆաուստայն էր, հանդարտ, ծանր, զուարթալի՜ իր սովորականին պէս իր ետեւէն կուգար մարդ մը որ՝ սրահ մտնելէ յետոյ՝ վրայէն նեւ տեղ մը վերադառնալու որ կիսովին կը ծածկէր իր դէմքը:

—Կիլիկիոյ դուռը, ըսաւ Բարտեան իւրովի
Ֆաուստայ կանգ առած էր. գրեթէ սրահին մէջ տեղը և Թիկնաճոյի մը մէջ նստելով՝ ամուսն մը ցոյց տուած էր Կիլիկիոյ ուղիղ ստատու:

“ԳԱՅԵՆՔ”Ի ԹԵՐԵՐՈՂԸ [123]

ՄԵԾԵԼ ԶԵՎԱԳՐՈ

ԲԱՐՏԱԵԱՆՆԵՐԸ

Փսոխթա Պարսեալ

Պ.

ՈՒՐ ՖԱՌԻՍՏՈՒ ՄԵԼ ԹԱԳՈՎ ԿԸ ԳՈՂԱՆԱՅ

Ընտիր կերակուրներով ծածկուած և լաւ գինիի շիշով մը ընկերացած սեղանի մը առջև նստելու մը տաճումը, այն պատուական կրակի մը մօտ գոր Հիւկեթ պիտի վառէր իրեն համար Տրփիթի խոհանոցին մէջ, այս մտածումը կըսէր՝ կը խաղաղապետեցնէր գինիը, ժպիտ մը կը նկարէր իր շրջանը՝ ներքին վրայ և լեզունը շաշի կուտար: Մտուգիւ, այս միջոցին ասպետը ոչ Կիլիկի վրայ կը խորհէր, ոչ